Dedwyddwch
(20181230-31)

Egwyl anwyl er glynu'n un teulu:
Rhin tawelwch perthyn;
Nid oes hedd, 'run munud syn,
Fel heddwch huno'r flwyddyn.

Drwy'r hirlwm, neithdar dy gwmni a ddaw
Ar ddiwedd eleni;
Gwyl o wên a goleuni'n
Cynal llwyth dy dylwyth di.

YBoi
(20181227)

Nefol awr, ogof laith – boi y sêr,
Mab saer, her yr hirdaith;
Boi a drodd i'r byd ar waith
Ag abwyd neges gobaith.

Gwynfyd
(20181222)

Yn nawelwch Nadolig – adnabod
Duwdod, gwynfydedig
Gnawd, fe ddaeth y brawd i'r brig:
Rhanwn oleuni'r oenig.

(Meddwl a pharatoi at wasanaeth Pendref yfory.)

Ffars
(20181219)

Hon â'i harweiniad adwyr – oferedd.
'Fory, trenydd, tradwy
Rhegfen; sen yn lle synwyr
Gan rhyw ast, mae'n llanast llwyr.

(Pethau'n mynd o ddrwg i waeth yn wleidyddol – mae angen newid cyfeiriad.)

Doethineb
(20181218)

Gwas, mae byw, yn fras, yn fraint – nadir uwch
'Rôl ymdrechu gymaint;
Anrheg hwyr, synwyr y saint:
Ai hon yw neges henaint?

(Mynd yn hen.)

GerYrArno
(20181216)

Burum i godi'r bara – hwn yw blas
Ar benblwydd y mana;
Hwn yw corff yr un dyn da:
Blas toes ein moes ym Mhisa!

(Mewn cynhadledd.)

Dathlu
(20181207)

Call ai digrif colli deigryn am hynt
Ein mintai pen blwyddyn?
Hyn o wyrth, teimlad perthyn:
Awr glau o leisiau nos Lun.

(Bechgyn peldroed nos Lun yn dathlu'r Nadolig!)

DewisEto
(20181206)

O wrando, refferendwm – odl aeddfed
I leddfu swn gorthrwm;
Rhag uffern, llusern i'r llwm:
Gwg coed er osgoi codwm.

(Gobaith synwyr â Brecsit o'r diwedd.)

Alphabet
(20181202)

Iau yw tyrau'r materol – drysi'n byd
Dros ein byw ysbrydol;
Cyni'n ffilosoffi ffôl:
Llwytho'r oen â'r llythrenol.

(BE yn siarad am ddehongliad llythrenol.)

Gwên
(20181201)

Hynod canfod nirfana – gwawrio cudd
Ger y coed min gaea';
Yn dawel y blodeua
Eithinen, fel heulwen ha'.

(Mynd i gerdded i'r dre, a'r eithin yn codi calon.)

YrHenllys
(20181127)

Cenad triglyd yn datrys â'l foddion,
Rhifyddeg mor felus;
Orig orau geiriau gwŷs,
Er y winllan, i'r Henllys.

(Rhoi agwrs i'r Henllys, yn llawn anwyd.)

Llanfihangel
(20181125)

Hen foes tu hwnt i fesur- hyd elor
Nwyd Alwen bydd gysur;
Cynig enyd penyd pur
Mae hafod Owain Myfyr.

(Llawn anwyd, mynd â Ff am sbin i Glocaenog a Llanfihangel Glyn Myfyr.)

Seminar
(20181123)

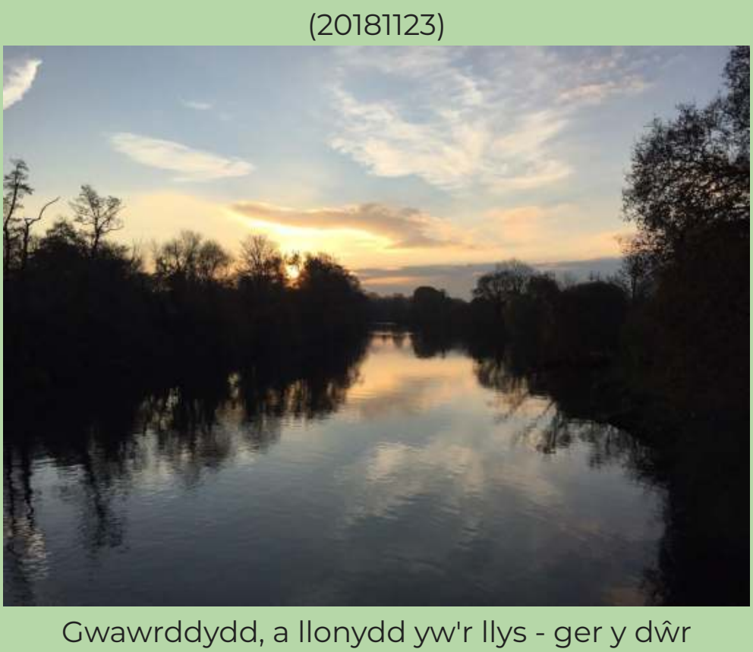

Gwawrddydd, a llonydd yw'r llys - ger y dŵr
Gwrido haul yn gymysg
Â rheiddiad hengaer addysg:
Nefyn aur yr afon Wysg.

(Hwyl yng Nghaerwysg yn rhoi sgwrs gyda D.)

Golau
(20181121)

Drwy swyn cwsg mae drysau'n cau – cynig pwyll
Mae'r ganwyl am gynau;
Aber hwyr â'u fflamau brau:
Nid gelyn, ffrind yw golau.

(Mynd i redeg heno dros y caeau yn y tywyllwch, yn ddiolchgar fod ambell olau ffermdy yn arwain y ffordd.)

Hoe
(20181118)

Ffrind, rho eiliad o'r blindra – awr o hedd
O'n gwareiddiad tila;
Egwyl aur 'da'r bugail da:
Yr Adfent, tymor oedfa.
(Meddwl am ein llanast gwleidyddol, a gobaith y Nadolig.)

Gadael
(20181117)

Y llwfr yn colli eu llais,
Olgam machlud uchelgais;
Cân Satan, rhwdlan rhyw ast
Hyll ei gwên, a'i lle'n llanast.
Cais Ceidwadwyr, bridwyr brad:
Heddwch drwy hunanladdiad;
Trefn ar drai, siwrnai i'r shit
Hyd lwybr rhacs: diawl yw Brecsit.

(Y ffraeo yn ail-gydio.)

CastellNedd
(20181110)

Tywyll nos yng Nghastell Nedd – a gwyn nos
Rhyw gynhesrwydd rhyfedd;
Anogaeth o'n hunigedd
Yw awr aur ym moesau'r medd.

(Mynd i nôl K a Ch o orsaf Castell-nedd, â phawb yno yn eu hwyliau am fod Cymru wedi maeddu Awstralia o'r diwedd!)

TânGwyllt
(20181110)

Poptu pen mynydd cyn ddued – oes sglein
Ar y sglods 'na dywed?
Draw acw ffrwydrad roced:
Awr lon â thân gwyllt ar led.

(Mynd i ben mynydd 'da K â'r sglodion i weld y tân gwyllt.)

BlaenDulais
(20181110)

Hynod ddefod hen ddyfais – hen arfer,
Lan y Styrfin gyrais;
Es o gwm i gwm ar gais,
I dawelwch Blaen Dulais.

(Mynd lan i Gwm Dulais am y tro cyntaf mewn blynyddoedd.)

Hestia
(20181109)

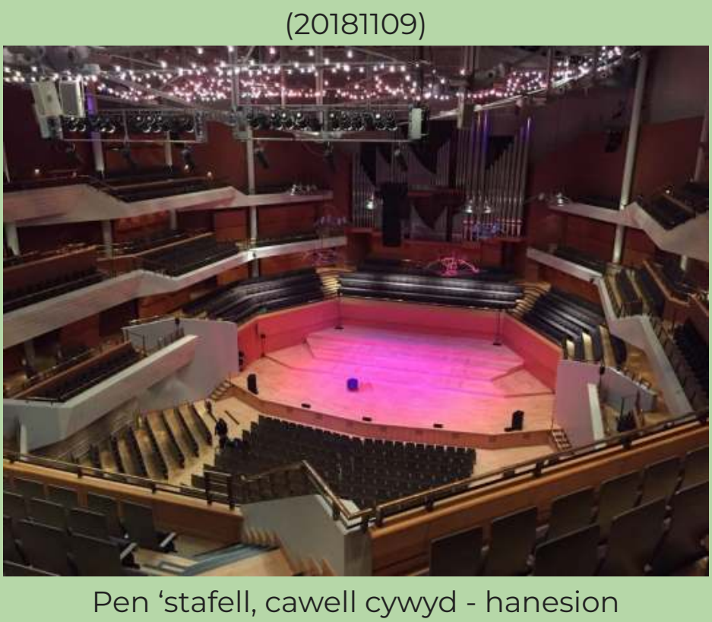

Pen 'stafell, cawell cywyd - hanesion
Perthnasau'n llawn bywyd;
Tân â gwên a chân a gwyd
Yn yr hwyl ar yr aelwyd.

(K a Ch gyda fi yn GG, a mynd I glywed Stephen Fry yn siarad am yr hen Roegiaid ym Manceinion; Hestia'r aelwyd, y ffocws.)

Blas
(20181103)

O fana rhad y tad, bwytewch – o waed
Y gwaredwr, yfwch;
Hylwyth iau'r fabolaeth uwch,
Ond hoenfyw gair Duw – Deuwch!

(BE yn sôn am iau'r fabolaeth.)

YSul
(20181101)

Geiriau mud â grym eidyl – awr hudol
Guriadau'r hen bendyl;
Caniad cariad nid cweryl:
Da clywed soned y Sul.

(Bodlondeb yn y capel.)

CodiHwyl
(20181026)

RESEARCH AND DISCOVERY

Derbyn sialens y sensor – hwylia draw
I gul Drêc, cwyd d'angor
Arian, ymdodda'n d'wyddor
Ddifyr yn mesur y môr!

(T yn dechrau ei daith dydd Sul, yn mesur priodweddau'r môr yn "Drake's Passage".)

Lliwiau
(20181022)

Hud eurgain ger niwl dirgel oes arian
Gysurus di-awel;
Bore efydd mynydd mel
Yw naws yr heulwen isel.

(Mynd i redeg ar fore bendigedig yn GG.)

Coed
(20181014)

Nodi'r oes mae'r cangau draw – eu trysor
Yw hwylio'r hen alaw;
Rhodd ystyr natur ddistaw:
Llun coed a lle'n cydio llaw.

(Cwrdd â bobl somewhere-nowhere yn Windermere.)

I'rCroen
(20181013)

Anghyfleuster yw diferu i'n craidd
Drwy'n croen, ac er hyny
Egwyl iach yw cael gwlychu:
Eiliad aur tan gwmwl du!

(Her gan K i ysgrifenu am storom Callum.)

Miletus
(20181006)

Drwy chwyldro'n addo heddwch a gorau
Geiriau goddefgarwch;
Drwy oesau duaf dryswch
Ar y cyd mae dod i'r cwch.

(BE yn sôn am Paul yn Miletus.)

YBane
(20181006)

Ond heulog pob pen tyle - ias yw'r glas
Eglwysig o'r godre,
Pant a bryn hyd nant i'r ne';
Mae Duw yn byw'n y Bane!

(Beicio o amgylch Bane Sir Gâr.)

YCwm
(20181005)

Yn barod am y bore - yn effro
Mae 'nyffryn, fy ngwynfe;
Arall oed sy'n lliwio'r lle,
Dagrau diwyg ar Dawe.

(Pethau'n gwella yn y cwm?)

Penôl
(20181004)

"Beicio, beicio" ebe Huwcyn, a'i grots
Dan grîm lliw ymenyn;
A hwyl y diawl yw dilyn
Beichio taer ei din bach tyn.

(H yn herio!)

NewisHinswadd
(20181002)

Helo i amlhau'r hafau hawdd - a-men
I'r mynydd iâ hydawdd;
Newidiol niweidiol naws
Yw cynsail diwyg hinsawdd.

(Paratoi at weithdy ar newid hinsawdd yr wythnos nesaf.)

YnYGwynt
(2018101)

Tro hydrefol, gaeafol hynt - rhodd yw,
Ar ddiwedd y flwyddyn;
Trigiad haf, olaf helynt
Y dail mân ar gân y gwynt.

(Mae'n oeri!)

YRobin
(20180930)

Mewn perth nid oed prydferthach - pob bore'n
Ei elfen â'i gilfach;
Ei lun o barch i'w linach;
Rhuddog bochog, Robin bach!

(Robin yn yr ardd heddiw.)

YrHydref
(20180929)

Gwinllan fy nghoediog ganfas yn edrych
I'r hydref â'i farddas;
Dail heirdd o grudle urddas,
Arlwy aur tan awyr las.

Cwrlid
(20180926)

Argoel hoff un bore glân am hwylio'r
Cymylau'n ddiamcan;
Haul y wawr drwy'r plu arian;
Dôl oer dan gwrlid o wlân.

(Rhedeg ar fore oer!)

Dathlu
(20180923)

Cân aesthetig eglwysig las – chwyrlia
Yng nghloch Haarlem farddas
Hynotbeth geneth a gwas
Parhaadwy eu priodas.

(Yn Holand ar achlysur priodas M. a D.)

Natsiaid
(20180919)
Duwiau gau rocedau gwewyr; Seion
Natsiaidd oedd hybu'r
Drefn haerllyg; a gyru gwŷr
Dewrion at laniad eryr.

(Siarad 'da A. am von Braun, Apollo a cheir Almeinig.)

LlondPobLle
(20180919)

Ôl arbwylleg mewn cegin, alaw
Aelwyd a chynefin;
Eli rhyw anhygoel rhin
Yn rhodio drwy'r cyffredin.

(Pregeth gan B.E. ym Mhendref dydd Sul.)

Ali
(20180919)

Hin cerdd am natur yn corddi – antur
Â'r gwyntoedd yn codi;
Afonydd aflonydd li'
Y dail yng nghoflaid Ali.

(Gwynt mawr storom Ali y bore 'ma.)

Trai
(20180915)
Acw mae'r penllanw, llen o ledrith
Dail hydref ac awen
Gwynaf gynhaeaf y nen
Tan nawdd hen gastanwydden.

(Y dail yn arllwys i lawr ar y ddôl.)

Gwynt
(20180909)

Croeso glwysgor y bore'n si chwaethus
Cân chwythwm a'i acen;
Oes gwell na siffrwd 'sgallen
A nodau prid ysgwyd pren?

(Yr Hydref yn agosáu.)

GwyddorData
(20180909)

Pen seion, panacea – gwead uwch
Dysgu dwfn a'n càna
Â bling algorithmaidd bla:
Dotiwn ar Wyddor Data.

(Gwyddor data – data science – yw'r ffasiwn a'r ffws y dyddiau 'ma.)

Galwad
(20180909)

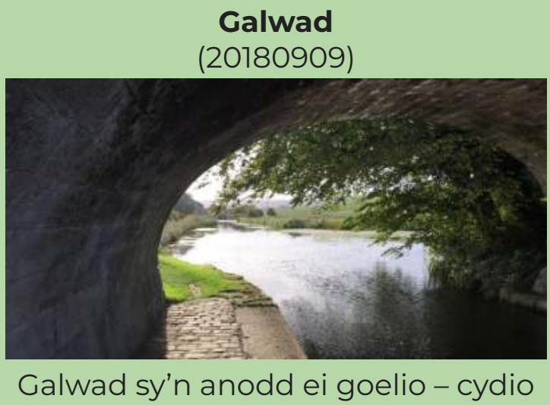

Galwad sy'n anodd ei goelio – cydio
Coes cadair i'w dringo;
Cynig mor arbenig bo
Cael meithrin clemiau athro.

(Y gwaith yng Ngaerhirfryn yn mynd o nerth i nerth.)

Amau
(20180902-3)

A-men i ddringo'r mynydd - newidiwn
Ganiadau am ddyhudd
Eilunod min y lonydd:
Wrth y fforch mae creithiau ffydd.

(Syrffedu â'r byd sydd ohoni â phopeth fel petai yn mynd tuag yn ôl.)

IBleNesa?
(20180822-0902)

'Da'r lloer aed i'r lle arall,
I bellteroedd nefoedd nall;
Codi pac, teithio'r gwacter
Union at Seion y sêr.
Cyrch i lewyrch rhyw leuad,
Llŷr llyw ystwyth tylwyth Tad;
Dafnau hwyr er adfwynhau,
Am olud uwch gymylau.
Ysol anghredinïol daith,
Cyffro gwibio mewn gobaith;
Chwistrelliad fel brechiad bri
O fodio'r dirifedi.
Adeiledd arch-fodelu
Meinwe'r dim ym manau'r du:
Dewis gwyn - cans nid oes gwaeth
Na llwyd oer dealltwriaeth.
Dewiswn y bydysawd
Uwch y nudd, y chwyn, a chnawd.

(Y sêr yn fendigedig yn Skrivan, yr haf yn dod i ben, y teulu'n troi nol i brysurdeb y cyffredin, â neb fymryn callach.)

Byw
(20180818)

Y gorau o bob gwryw – gweithgaredd
A bonedd byd benyw;
Pigyn pob nodyn ydyw
Harcat mei barcat, a byw!

(Ymadrodd Hindi ac Wrdw'n sôn fod bod yn brysur yn dda.)

Limrig
(21080816)

Bore haf, awr braf i arbrofi
Ystyried newid cadens stori
O'r hedd gynganeddol
Mae'r egyn limrigol
Yn deor, a'r cerddor yn corddi!

(Cyfranu at limrigau MM.)

Colli
(20180813)

Gwêl sychder un o'r deri, yng nhyni'r
Tir, mae hon yn tori;
O'i chroth, â chraster ei chri
Ag ôl ei dail yn gwelwi.

(Un o'r deri ar y ddol yn colli'i dail eisioes.)

Gwlaw!
(20180812)

O Hiraethog i Ruthun – ni ddaw taw
Ar y tywallt sydyn;
Ar y naw drwy'r gwlaw i'r glyn,
O Fair, fel un diferyn!

(Ar y beic i Bentrellyncymer, a'r gwlaw!)

Caernarfon
(20180811)

Hanes gwyn hwylau'r sgŵner – â'n ei ôl
I heulwen y pellter;
A "bloedd o wylanod blêr"
Ar wib dros Bont Yr Aber.

(Yng Nghaernarfon.)

Rhuthun
(20180811)

Er nid hwn yw'r man lle'm ganwyd – yn awr
'Fan hyn, fe'm bodlonwyd;
Encil hoff yn Nyffryn Clwyd:
Gefail hwyl, gofal aelwyd.

(Rhedeg y bore 'ma â'r byd yn ei le.)

MM
(20180805-6)

O ben y foel i ben y fan – awd dith
Cyd-deithio mewn cytgan
Rhydd, a Chaerdydd ar dân
Am orchest Meibion Marchan!
Ôl wen i ben y Bane – i'r cribyn,
Dilyn garw dyle
Gwawl penelin diawl y Dê:
Duaf allt Ystradfellte!
Troi'r gadwyn, troi'r olwynion er anfon
I'r Enfys gyfarchion
Yn niwyd ysbryd y dôn:
Dyma obaith rhawd meibion.
Mae cof yn pincio fel paun - caer cewri
Corawl â'u cyhyrau'n
Tyfu 'da llu bro'r llwybrau'n
Deall tro'r wenallt a'r waun.

(Y seiclo'n llwyddianus, a'r canu!)

GwerthYByd?
(2018731)

Bod o'i hanfod sydd ynfyd, considrwch
Cwyn Satre am funud;
Byw'n rhydd yw ffordd dedwyddyd!
Tri Huw'n byw'n dda i ddim byd!!

(Tynu coes McK, TC a Warr!)

G
(20180729-31)

Ein rhif un, yn gawr o faint, â moliant
Crys melyn yn hawlfraint;
Hogyn swil, â gwên y saint:
Ein gwron ydyw Geraint!

Dyma steil ein domestique – gŵr y Tour,
Cawr tirion: gosgeiddig
Gadwyn campau olwynig
Gan foi ar y siwrnai chic.

(Geraint Thomas yn enill Tour de France!)

Tân!
(20180729)

Elor drist, cymylau'r drwg – ysictod
Gwaddod yn y gwddwg;
Sured, gwaeled yw'r golwg
O feysydd mynydd y mwg.

(Tân ar Fwlch yr Oernant yn dal i losgi.)

Gwlaw!
(20180728)

Cydsymud diwyd drud, traw'r pêr fwrdwn,
Anwylwn min alaw
Wedi haul, o'r deheulaw
Tincial mân cân glân y gwlaw.

(Diodiad o'r diwedd.)

YnYChwyn
(20180726)

Yn dawel i ddol deall y daw chwyn
Dychanol yr hywall;
Yn y meillion, cyson, call
Esgyn, esgyn mae'r ysgall.

(Am fyd.)

Cofnodi
(20180725)

Anrheg lân bri'n rhaglenu – awch olaf
Ymchwilo, dogfenu;
Tan iau hafaliadau lu
Araf iawn ysgrifenu.

(Gwaith ysgrifenu o 'mlaen.)

MM
(20180724)

Pleser yw cyfarch marchog – dyn darian,
Ôl hunan olwynog!
Un o'r cewri cyhyrog,
Boi iach, crach yr elltydd crog!

(Y daith yn agosau!)

Pari
(291080710-21)

Anedd segr Toscanaidd si
Yw'n haraf peraf Pari
Er rhanu naws Tir Na Nog
Â gwydnwch clochog ednog;
Sŵn anwes Ansanino'n
Nefolaidd Eidalaidd don;
Is y dail yng ngwres y dydd,
Dal awel coed olewydd;
Byw gyda llysiau'r bugail
Â'u deiniol, gwerinol rhail;
Ac yn gloywi'r crastir cryn
Haid o geiliogod rhedyn.
Er hel hwyl, morol le
Tyle mwyn Talamene.
Penill Castel del Piano'n
Awenber â'i dyner dôn;
Uwch prydferthwch, hudwch ha'
Meitin pen Amiata;
Dilyn dyn i'w Fadona'n
Anrheg faith ar frig y fan;
Cysgod diddos dros y dre',
Tyrau San Salvatore;
Hoff oriel Santa Fiora'n
Sychder brau is llethrau'r llan.
Cyd-feddwwn, dringwn i dro
I nol gwin yn San Galgano;
Mynd a mynd fel i Dyndyrn
At fynachod hynod hyrn.
Pair halwyn Petriolo'n
Porthi'r bara, llifa'n llon
Â thafod nodd o'n seithfed ne'
Yn arsang Baso Merse.
Blas grawnwin Motalcino
A'i ysbryd yn glyd dan glo;
Hyfryd yw cryd 'rôl crwydro
Cysur myfyr Antimo;
Nirfana Val d'Orcia wiw
Môr o hwyliau amryliw.
Oed arfaith storm o dyrfedd
Daw â glaw i ildio'i gledd;
Mur llachar tymer llyched
Mewn cyfog taranog rhed.
Gras seiliau craig Rosselle'n
Dduwiol lys Etrysgaidd lên.
Yn Siena fe'n swynir
Â'r cain, go gywrain yw'r gwir;
O'r duomo curiad emyn,
Goblygiad o gariad gwyn;
Dweud eu dweud mae'r engyl du
Yn awr gûn o gôr-ganu;
Da byw gair Duw er deall
Y moddion i'r doethion dall.
Pen mynydd a bronydd bri
Erys Casal di Pari,
A'r hewl i Feriolo'n
Eiliad dwys 'da Eagleton,
A llam thermodeinameg
Â'i hail reol dwyfol deg:
Natur aberth entropig,
Fel y bardd, troi'r ardd yn wig;
Ein golau uwch aeth yn glwm
I ddrys sinigaidd rheswm;
Trallod a phoendod yw ffydd
I ddyn byddai'n wyddonydd:
"Marwolaeth i'r amryliw!"
Ebe cols y bar-be-ciw.
Hiraeth nos a Mawrth yn wên,
Golau rhwng aur ac oren;
Igam ogam llwybr amser
Ar ganfas syrcas y sêr.
Mae gwin San Ansanino fel murmur
Llais llafur yn llifo;
Hen eiriad salm i'n hiro
A'n bywhau: hoff bau, da bo.

75Milltir!
(20180708)

Eli ebryn ymlwybro i'r dirgel
'Da'r angel yn dringo
O'i chafnau i frigau'r fro
A'n habwyd, tònau Nebo.

(Seiclo 75 milltir: Rhuthun, Dinbych, Bylchau, Llansanan, Pandy Tudur, Nebo, Pentrofoelas, Pencwmaner, Y Bala, Llandrillo, Corwen, Gwyddelwern, Rhuthun. Esgyn dros 6000 troedfedd. Y man uchaf oedd Nebo.)

Beicio
(20180705)

Aml lôn sy'n britho 'mlwy' – nef acw
I feicio ar fympwy;
Yn rhydd wedi'r elltyd hwy
Am oedi'n Rhydymeudwy.

(Beicio, beicio, dechrau dod!)

Beicio
(20180705)

Aml lôn sy'n britho 'mlwy' – nef acw
I feicio ar fympwy;
Yn rhydd wedi'r elltyd hwy
Am oedi'n Rhydymeudwy.
(Beicio, beicio, dechrau dod!)

Clywed
(20180701-4)

Prin bu llais a glywais mor glir – yn wysg
Cysgod dros anialdir
Yn adroddiad a dreiddir
Drwy 'mron i galon y gwir.

Yn y poeth, doeth ymyl du – ym mhathos
Nos, da yw cynhesu
Drwy gariad ein ceidwad cu,
Yn gân am olau'n gwenu.

(BE yn pregethu am 'this little light of mine' a 'chysgod dros anialwch'.)

Cwsg
(20180621)

Cyhwfan rheol anhrefn,
Cerydd ei chynydd drachefn:
Gafael eirias gyflyrau
O bwyll oer yn ymbellhau.
Cawn grap i'n trap entropig
Ar gyfrol dirdynol dig:
Y cyson yn wirion, nef
Y winllan ar fin hunllef;
Ofer heddwch y freuddwyd
A thonnau lliwiau'n troi'n llwyd.
Llanw, trai, siwrnai drwy'r shit
I wyneb rhacs ein Brecsit:
Camau rhwydd Dave Cameron
O'r di-allu i'r deillion;
Jezz Corbyn, dihiryn da
A'i lafurus Galfaria;
Bwydo brol gorbleidiol bla
Mae treisiau'r Fam Teresa;
Cyffaith o artaith hyrtwch –
Mawl i Trump, hen ddiawl trwy'r trwch!
Tori cwys tir caosaidd
Yn sŵn gwatwar breingar braidd.
Tyred o'r uwchnaturiol,
Gwydion aiff e'i gyd yn ol?
Tro dy wawd ar ffawd y ffol,
Rho gynig tra gwahanol
Fel llid ysbryd hyfryd hwyr,
Sen sy'n swyno â synwyr:
Galwad i lygad logos,
Seintwar rhag enynfa'r nos;
Geiriau clir yn agor clo
Oed annwyl y dihuno.

MyndIrYsgol
(20180614)

O fyfyr i'r ffurfafen - drwy addysg
Hyd rhyddid ac awen;
Wyneb parod pob bore'n
Cyfarfod gwybod â gwên.

MentyllYMarchogion
(20180612)

Oh shit! Pan welais y siart – crys o le?
Croes liwiau uwch llewpart;
Mi lediff hon am lidiart!
Hyll! Rhaid bod mentyll mwy smart?

(Marchogion M yn prynu crysau am y daith i Gaerdydd.)

Cysgod
(20180610)

Undeb rhad tan hynod bren – hel esgus
Tan lasgoed o'r heulwen;
Dail haf ei chysgodol len:
Hedd orig tan y ddewren.

(Bore bendigedig arall wrth redeg!)

Anhrefn
(20180609)

Drwy'r oesau, pethau'n poethi – o'r isaf
Mae dryswch yn corddi;
Arch-wasgarog wresogi:
Antur pen, creu entropi!

(Darllen Carol Rovelli'n honi taw entropi sy'n gyfrifol am ein syniad ni o amser.)

ArYBryn
(20180609)

Môr o dân, cymeriad Jana – aeron
O galon, teg Ela;
Am awen heulwen ha'?
Am hwyl? Rhaid cael Amelia!

(Mynd am ginio 'da H ac E, darganfod cyfrinach fach!)

Brecshit
(20180606)

Hyfryd yw hel, ar fore da, lle gwell
I gallio, a deall
Cynllun blodau 'menyn, mall
Yn arwisgo cae'r ysgall.

(Rhedeg dros y ddol a meddwl y bore 'ma am Frecsit ag yn y blaen.)

ArDyFeic
(20180605)

Cydeffaith hirdaith drwy'r ardal - eli
Uwch olwyn a phedal;
Llam lloerig drwy'r wig, dros iâl
Yw tro i Fod Petryal.

Awydd cryf am elltydd crog - o 'nabod
Y meibion cyhyrog;
I wella, rhaid ffordd droellog
Nant y Garth, a hynt y gog.

(Ymarfer beicio!)

Alltygrug
(20180529)

Cyffro o groeso Alltygrug – a'u doniau
I danio'r dychymyg;
Cilfach Haidd hafaidd hug
Yn dawel fach ei diwyg.

(Cerdded o amgylch 'da J 'ddoe, a rhedeg o amgylch heddi'!)

OlRhagfynegol
(20180528)

Er rhifo ansicr ofid – yn y bôn
Mae gan Bayes gwir wendid;
Mantol hafaliadol lid!
Gwae ei hun daroganid!

(Sylweddoli fod canlyniadau cyfrifon ansicrwydd neu risg Bayes yn anghyson! "Ol-rhagfynegol" yw "posterior predictive".)

YnYrHwyr
(20180526)

Yn ôl, yn ôl mewn eiliad – yn ôl nawdd
Blynyddoedd o gariad;
Odlau hwyr f'anwylyd wlad;
Eli hoe olau leuad.

(Dod nôl o Baris a theithio'n syth i GG; cyraedd wedi haner nôs ac yfed tê tuallan ar y stepyn drws.)

ArBenBryn
(20180525)

Cythryblus, rwyfus Baris – Emaes pen
Thomas Payne yn gloywi;
Cof gwlad i'w cad yn codi:
Sawrau haf ar Fontsouris.
(Cofgolofn i TP ym Mharis.)

YBwlch
(20180522)

Byrlymus a chwaethus chwant – hud alaw
Dwy olwyn a'u broliant;
Derbyn pob pigyn, pob pant
Un hwyrnos ger yr Oernant.

(Seiclo dros Fwlch yr Oernant nos Fawrth.)

UnNosWener
(201805018)

Cyffro'u dwylo'n troi tudalen – ôl hedd
Ym mhen blwyddyn lawen;
Newid cywair gair a gwên
Â chariad iach Rhydychen.

(Mynd i weld T. i ddathlu ei benblwydd!)

ArYDdol
(20180515)

Dyma nirfana am funud – bore
I buro pob ysbryd;
Petalau aidd hafaidd hud:
Dyma hin blodau 'menyn.

(Y blodau 'menyn yn blodeuo wrth i'r dant y llew farw 'nol.)

Harisong!
(20180515)

Rhaid hel yr arddull dawelaf – hogi'r
Mynegiant ystwythaf,
Nodau glân y gân gainaf:
O feddi'r haul, fe ddaw'r haf!

(Meddwl am ymarfer nesaf MM.)

FyNgardd
(20180514)

Awr miri hirymaros ar ben byd
'Da'r Robin bach diddos;
Hel hoen 'da'r Siani Lwyd dlos,
Tamaid 'da'r Titw Tomos.

(Chwarae "Os gwelwch chi'n dda meddai Robin Goch" yn y capel 'ddoe.)

YnYCae
(20180510)

Daw elw berw'r bore'n dderwen lân
A thân yr eithinen;
A dolydd llonydd y lle'n
Dew o ddant y llew llawen.

(Rhedeg y bore 'ma.)

Robin
(20180509)

Gwyn ei ofal am gynefin – un bach
Â'i big miniog, cethin;
Ei foch yn goch fel y gwin,
Mae rywbeth crand am robin.

(Robin goch yn yr ardd ers tro.)

Paratoi
(20180506)

Cariadon tir y credu'u swyn y glas,
Eglwysig waredu;
Paradwys tor cwys y cu'n
Rhanu erwau'r braenaru.

(BE yn sôn am "fraenaru" yn y pregeth y bore 'ma.)

Ansicrwydd
(20180427)

Moeseg hyderu'r meysydd – cywir siwr
Yw croes-wirio beunydd;
Profion hap a bŵtstrap bydd
Digon uwchystadegydd!

(Cyffro swydd newydd!)

Ymweliad
(20180423)

Hel haf yng nghôl fy Ngwalia'n esbonio
Dros baned a chytgan;
Arael wib y faner lân,
Hin y cof yn cyhwfan.

(R ac E yn ymweld o'r Alban.)

StatScêl
(20180420)

Ystôr rhithiol a strwythyr ar raddfa
Gwir aeddfed drwy fyfyr;
Cawell o brofion cywir,
Hyder maths o Windermere.

(Gweithdy ystadegol yn ardal y llynoedd.)

MM
(20180417)

Â Merched Meibion Marchan heddiw'r hwyr
Fe ddaw'r haul, a hwmian
Nwyf tyner hen Fatona'n
Anog gwefr, mae Angen Cân!

Cwestiwn
(20180412)

Gorau ddyfais cais Cwsco - o encil
Yr Inca daeth cyffro
Newydd glân yn gân ar go':
Dydd huan dyweddio.

UnBore
(20180410)

Gwir, beth nad oes i'w garu? traw neges
Gwir gynes ei ganu,
Ton ei dirion drydaru?
Hynod air aderyn du!

(Aderyn du yn hedfan heibio'r drws y bore 'ma wrth i fi fynd i redeg.)

IGruenant
(20180407)

Yno mae'r noddfa unig – heibio'r allt
Ar Lwybr Illtud; chwithig
Gân ar waun a genau'r wig
Am hiraeth Blaennant Meurig.

Syndod ar ganfod gwynfyd - rhodd o iâl
Ger y Ddulais hyfryd,
A chroesi'r mieri mud
I ras bro Nant-yr-ysbryd.

O grud hapus ger y tipiau daw nod
Dy natur ac erwau
Tir ethol d'anturiaethau:
Sain cog, nid clec drysau'n cau.

Gwawria llys, blagura llwyn, a rhitha
Pigau'r eithin addfwyn;
Dyma bau cusanau swyn
Gwenallt egin y gwanwyn.

Agwedd dlos dros ffos a phant – o gri oed
Lygredig a'i thrachwant;
Arfaeth syniaeth Illtud Sant
Coronai siwrnai Creunant.

(Cerdded o GG dros y mynydd am y tro cyntaf, heibio tyddyn Meurig i Greunant a nôl, ar hyd Llwybr Illtud Sant.)

YTyst
(20180403)

Sefyll wyf tan groes fy llyw, yn agos
I'w neges unigryw
Torai cwys ddwys trwy ddistryw
Garw: drwy farw, bu fyw.

(Gweld ffilm "Man From Earth" neithiwr. Diddorol.)

OeddetYno?
(2018030-31)

Cofio yng nghwmni rhiain – anisgwyl
Noswyl nefyn hysain
Hyn o eiriau yn arwain
Heddiw'r hwyr at goron ddrain.

(Gwasanaeth hyfryd i gofio'r Pasg ym Mathafarn as Wener y Groglith.)

Nesaf
(20180328)

Cymer bwyll 'da'r gwyll, llawer gwaeth yw sen
Camsyniad nag arfaeth
Llafur yn gyffur, byw'n gaeth
I ôl deg d'alwedigaeth.

(Meddwl am "y cam nesaf")

Geiriau!
(20180326)

Hau geiriau Angen y Gân
Ar erwau tua'r Aran
Â phac i guddio craciau
Rhagrhith, â bendith hoff bau.
Patrwm glas ar gwm a gwig
I'w rhanu â'r Arenig;
Yn hedd awr ac orig dda
Y tiwnir traw Matona!
Efydd yw'r drumydd tu draw,
'Daw'r haul i hudo'r alaw.
Rhoi Nani, 'rhen Gadi'n ged
Mae archif enwau merched:
Bwrlwm creu cwlwm mewn ceg
Er medi'r gwir ramadeg.

(Cerdded, gweld y mynyddoedd yn y pellter, a dysgu geiriau!)

StagyrdBrîddin
(20180324)

Mwy cynil, cwlwm canu – cwlwm hawdd,
Nawdd i'w cynganeddu;
Seiniau chwildro cegog cu
Ne' nwydlawn o anadlu!

(Gwŷr Marchan yn dysgu staggered breathing!)

Bet
(20180321)

Gwyn ei gwên a gwyn ei gwaith,
Biwtiffwl yw Beti - ffaith!

(Rhyw hen wreigen yn cael penblwydd arbenig.)

YnYrEira
(20180321)

Burum hoff bo eira mân, golau oer
Disgleiriaf y winllan;
A burum, wyneb arian
Triog ôl leidiog yn lân.

O'i gofio, bûm yn gyfan – ewyllys
Hyderus yn darian;
Drys amser yn dro simsan
A thyllog f'ôl lwydog, lân.

Golau oer, uniona'r glorian – daw hedd,
Daw rhinwedd i'r hunan
O'i geisio, daw yn gusan
Argoel awr o eira glân.
(Mynd i redeg yn yr eira, a meddwl.)

Tywydd
(20180320)

Ceinaf eira, canna Ferwyn, ar foel
Rho fil o blu sydyn;
Ond dywydd, rho lonydd I lun
Erwau dof ffrwythau'r dyffryn.

(Mynd i gerdded ar y silff yn yr eira, y Berwyn wedi gwynu, ond y dyffryn yn wyrdd.)

HeiFerched!
(20180315)

Meibion dyfal y faled a boenwyd
Am chwibanu, dywed?
O'r cercu nawdd geiryn yn ged
A chân Marchan yw Merched!

(Dadlau os bod y "wolf whistle" mewn cân yn amharchus i ferched.)

PaBethYwDyn?
(20180312)

Oed euraidd ar y Daren,
Iach yw bod mewn byd uwchben;
Drwy'r tywydd i'r mynydd mud,
Af o afael #FiHefyd.
Dyna warth bod yn wrthun,
Di-dal cyfraniadau dyn:
Un lloerig, breintiedig braidd,
Yw'r erchyll patriarchaidd.
Grymus arf o gromosom
A'i hyrddio dreisia drosom;
Na nid "Y", nid "Y", ond "X"
Yn cipio copa CapEx!
Gŵr dwl a gara'i deulu?
Cam-drin, creu cawl mae'r diawl du!
Nid cywir mai gwŷr a'u gwêl
O rhifo meirw rhyfel?
Gwirion waith y gweision gwâr
Yn ddiwyd o dan ddaear?
Dwed eto, ai dwylo del
Y chwaer naddodd y chwarel?
Gwir ameth yw geneth gaeth
I agwedd hen feichiogaeth;
Ond coelia, nawr, callia, cyw
I garu gorau'r gwryw.

("As a straitjacket of onerous roles and impossible expectations, masculinity has become a source of great suffering – for men as much as women." Pamkaj Mishra yn ysgrifenu yn y Guardian, 17.03.2018)

SagaGwladYrIâ
(20180227-0307)

Gadael yn fendigedig,
Hwylfa wych i Keflavik.
Addon y don adwynig,
Hynod fae yw Grindavik.
Gwawr a hwyr ger gwyn y groes,
I gofio, delwedd gyfoes.
Cerdded i biwsled baslyn,
Blas y gwir mewn glas a gwyn.
I fynd rhwng dau gyfandir
Yng ngafael hollt Pingvellir.
Miniborg a'i meinwe byw
Ym mad y cread croyw.
I ysgytwol, dyrniol dir
Ac ias ffrwydradau Geysir;
Cyfuniad rhaeadr a rhos
Ac alffa rho'wn i Gullfos.
A hoffi rhaid y ffrydiau
Yn nŵr Frydir, hoff le dau!
Miri hwyr ym mara haidd
A thapas Ethiopiaidd;
Ardderchog liwiau'r gogledd,
Tlysni mewn gwyrddni eu gwedd;
Awyr oer ac orora:
Profiad hynod, diwrnod da!
Dilyn gorwel, ffordd Selffos
Hyd y lan a'r draethell dlos
Bu acw'n Eyrarbakki -
Tywod reit od, wyddost di -
I weld aneddau Keldur:
Cartrefol, gwerinol gwr.
Lluniau ar draeth pellenig,
Heulwen fwyn ar heli'n Vik.
Yn wylofain y lava
Ar len oer i'r morlyn iâ;
Hynt y rhewynt a'r eira,
Celu'u swyn mae Jakulsá.
Unig hafn gyda'r cyfnos,
Reit ffaeth yw craig Svartifoss.
Daear noeth, darlun coether,
Cerig cau bach Kirkabaer.
Diwedd gwaun, lliwiau'n lluos,
Gwynant ffyniant Systraffos!
Cynes lan dan huan ha',
Cer 'cw i Golfarkirkja.
Achau dyn goruwch y dŵr,
Ôl effaith hen Hjörleifur.
Naws cegin pentref Skogar,
Canfod yno Bistro Bar!
Cewri o bileri'n bâr,
Dringo craig Reynisdrangar;
I lwydaidd fasaltaidd fae
A dŵr heli Dyrhólæy.
Afallon i'r cywion cwl
Meca Sólheimajökull.
Glesni'r dŵr yn hollti'r iâ
O geg yr afon Skoga.
Dyfroedd gloyw, croyw: cri
Hedd Hamragerdaheidi;
Amser am swper a si
Hapus Anna Moldnúpi;
Gloÿn am fyw pob munud,
Doethur bach o deithio'r byd.
Jôc Eyjafjallajökull
Undydd, llosgfynydd o fwl;
Hindreiliad fel profiad prin
Yng nghwr oer Drangurinn;
Er Echdori, cyni: câr
Eli Eyvyndarholar.
Arian y lle, eira'n llwch,
Hveregerdi'n fôr harddwch.
O rawn i faeth, Brennivín,
A'i gig o'r môr i'r gegin!
Stori oed yng Ngwesty'r Arch
A gofied fel ei gyfarch.
Anwyl lais, gwerinol ôl
Awdl, ethig cenedlaethol;
Lloer a ser ym mer dramau
A nwyd yn cynal nodau;
Hen ganiadau'r creigiau craidd
Yn hafn basalt colofnaidd.
Pau o dyrau daeareg,
Hwyl i'th wledd, a'th dirwedd deg.

Nos
(20180221)

Llwybr Heliwr lle bu'r heulwen – a berw
Siriws, glasaf seren,
A'i leuad olau lawen;
Hawlio'r nos mae perlau'r nen.

(Mynd am dro a'r ser yn fendigedig!)

Alltygrug
(20180217)

Chwym enyd ei chymwynas,
Alltygrug yn wyllt ei gras;
Golygon ddont o glogwyn
Pant-teg a Charreg Pentwyn;
Ger y wig foneddigaidd,
Man huan Gilfach Yr Haidd;
Awr o haf ger yr afon
Col y llif a'i tincial llon;
Mawnog wern at Gilmaengwyn,
Bro ŵyn 'cw ar ben bryncyn.
Camau dwys ger pant Cwmdu,
Bro lem a braw'r byrlymu;
Wedyn I ddilyn y ddôl
A disgyn ger clwyd ysgol.

(Cerdded o amgylch Mynydd Alltygrug cyfan am y tro cyntaf yn fy myw!)

Eirlys
(20180216)

Gafael mae min ei gwefus– a'i gwaith
Yn gwthio'n ofalus
O'r tu draw drwy'r baw â'i bys.
I bwy daw arlwy'r eirlys?

(Y lilis bychain yn eu gogoniant yn yr ardd.)

GerYrIj
(20180214)

Boddhad ai brad hen brydydd yw tynwai
Dimai academydd?
Rhanu'r aur ai tori'n rydd?
Ger yr Ij gora'r awydd!

(Yn Amsterdam ym meddwl am y dyfodol. Yr Ij yw enw'r afon yno.)

DechrauTaithByd
(20180213-28)

Darlun cynes o lesni hinsoddol
Ynysoedd y Ciwi;
Yn y berth, go brydferth bri
Cynull tywyll y twi!
Hanes ystwyth pob pwythyn – am aros
Mae'r Mawri, a'i nefyn
Fydd hedd edafedd yn dynn:
Chwedlau ym mherlau murlun.
I gyraedd min y gorwel, a cheindod
Tywod, a'r don dawel;
Mynd, mynd i Goromandel:
Man y marian a'r traeth mêl.
Nawr rhaid drewi'n Rotorwa – a rhydd
Fudreddu hen wya';
Y berw hwn a barha'n
Rhigwm o ddaearega!
Daw yr haul uwch daear ulw yn wefr
Gerllaw'r dyfroedd berw;
Ym mloedd llifoedd, ar fy llw,
Tip top yw Waiatapu!
Dawn yr oed yw bod yn rhydd
Â lluniaeth fista llonydd;
Agor trysor mae pob tro
Yng ngwawr aur Tongariro.
Ôl gythryblus, sawrus sydd
Yn nef unig llosgfynydd;
Lloffion atgofion y gudd
Yn hanes Pen Dihenydd,
A mwydro arglwydd â modrwy'n
Llafar drwy'r seintwar fel swyn.
Y grug, a'r ffordd garegog –
Trywydd clir yn Nhir Na Nog.
I'r heulwen, hwylio'r heli – dros y mŷr,
Mur o luniau Mawri;
Aber braf yw Barbari
Am gyrch yn llewyrch y lli.

(1. K yn sôn am weld aderyn "Tui"; 2. K yn danfon cerdd am y "Mauri" yn gweld ei fywyd fel pwythau mewn murlun; 3. Coromandel; 4.Rotorua; 5. Waiatapu; 6. Tongariro; 7. Barbary, a hwylio i weld cerfluniau'r Maori ar y clogwyni.)

Gyda'rSêr
(201080210)

Ymyl stryd byd gwybodaeth – cornel gu
Er ranu'r athroniaeth;
Cip ar drysor gwyddor gaeth
Yw golwg o gil galaeth.

(Yn Rhydychen gyda T. Cysgu yng ngwesty'r Galaxie!)

DewisEto
(20180201-05)

Fel anhrefn troi cefn y cyfnos at wyll
Fel tywyllwch caos;
Alaw caredig "big boss';
Cân geiriau'r cynig aros?

Gafael hwyn, yn gyfle unig, heulwen
Olaf, rhaid rhoi cynig
Yn brawf ar gyraedd y brig
A'r banau tra arbenig.

(Meddwl.)

Jurgen
(20180128)

Mewn coch ar wyrdd gan feistr urddas – mesur
Ymosod â barddas
Arch-drefnydd ffair pair pwrpas;
Cawr y Kop, mae Klopp yn "class"!

(Lerpwl druan yn colli eto.)

ArwrNosLun
(20180125)

Dacw feibion bilidowcar yn hel
Yr Elyrch ar wasgar;
Noson wirion, dirion dâr
Alffi, hen wyddgi eiddgar!

(Alfie Mawson yn sgorio, a'r Elyrch yn maeddu Lerpwl! Bilidowcar yw'r "liver bird" fel arfer!)

Dewis
(20180120)

Y graig wyllt, Alltygrug wen;
Hyd erwau coll y Daren
Odidog, glastirog stôr -
Ac angen pwt o gyngor.
Rhoi lan, ffoi'r ffwlbri a'r lol
A meddu hoe, ymddeol?
Ai troi draw - da ffawd, nid ffol
Esgyn i gorff prifysgol?
Braf yw gaeaf Bwlch Giedd,
Dŵr crai gwŷr Myddfai fel medd;
"Hwyl go wych bydd ail-gychwyn",
Yw awydd llonydd y llyn;
"Her a gwawr fydd rhoi'r gorau",
Gan ewyn y brigyn brau.
Hel gras, dilyn nefol gri
Mae dyn sy'n mynd amdani?
Ai ysu cân addysg gu
A diawlio'r hedd o'i deulu?
Dadl wyllt, cymlethdod lu,
Araf iawn penderfynu.

(Diwrnod i feddwl.)

YModelSafonol
(20180119)

Edau rhwng gronynau'n uno'n ras bod
Drwy sbin mewn hanerion;
Ffram i waith y ffermïon
Yw bysedd meinwe'r boson!

(Darllen rhagor o waith Carlo Rovelli.)

YrHenllys
(20180116)

Y prifardd daeth i'n harddel - rhoddai fawd
Ar ddyfodol anwel;
Diamod, parod apêl
Nwyf Robin,glanaf rebel.

(R. yn mynd i'r hwyl yn yr Henllys heno.)

CânRobin
(20180110)

Cynwrf sain prifardd yn canu – bri tinc
Baritôn yn lledu
Mewn gwledd o gynganeddu;
Anhepgor yw'r cantor cu!

(R. Ll. â MM!)

Bore
(20180108)

Cwyd, cysglyd ddyn, o'r hun rhed - rhed â hwyl
I'r dolydd agored,
Ac yno fel moddion med
Hug o haul y wawr galed.

(Bore bendigedig i redeg!)

QCD
(20180107)
Tynfa slei, glei, 'sgan gluon 'da quark lawr
A dau quark lan proton;
Daw màs o rithiad meson?
Bri saws Higgs yw'r broses hon!

(Darllen fod màs ei gydranau (quarks lan a lawr) yn llawer llai na mas proton, ac mai mesons rhithiol a greuir gan gludwyr y "grym cryf" (gluons) sy'n gyfrifol am y gwahaniaeth! QCD yw quantum chromodynamics sy'n ceisio esbonio sut mae'r grym cryf yn gweithio tu mewn i ronynau hadron fel proton. Adweithiadau â'r maes sgalar Higgs sy'n creu màs, yn ol y gwybodusion!)

Gobaith
(20180103)

Mae ynom oll golomen – un hylan
Er hwylio'r ffurfafen,
Er rhydd oedi'r ddwy aden
A hel yn ol deilen wen.

(Gweld ffilm Noa a mynd i angladd tad H yddoe.)

NosGalan
(20180101)

Hud tywyllwch, gwawr tuallan – ôl gwên
Hwyliog un; cerddetan
Yn awen dlos lleuad lân:
Colur i liwio'r calan.

(Blwyddyn Newydd Dda!)